

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ

Haftalik gazeta • 1956-yil 4-yanvardan chiqa boshlagan • www.uzas.uz • 2008-yil, 25-aprel • № 17 (3949)

ҲАМКОРЛИК УҒҚЛАРИ

22 — 23 апрел кунлари Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов расмий ташриф билан Қўзғоғистон Республикасида бўлди. Кузатувчилар, оммавий ахборот воситалари мазкур ташрифнинг ҳар жиҳатдан самарали бўлганлигини таъкидламоқдалар.

Ислам Каримов ва Нурсултон Назарбоев якима-якка суҳбат чоғи ҳар икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорлик алоқаларининг бугунги ҳолати ва келажак истиқболлари, БМТ, ШХТ, МДХ каби халқаро тузилмалар доирасидаги ҳамкорлик, минтақавий хавфсизлик билан боғлиқ масалалар, бошқа бир қатор муаммолар юзасидан фикр алмашдилар. Мамлакатимиз раҳбари ушбу ташриф мазкур масала ва муаммоларни муҳокама қилиш учун яхши имконият эканлигини қайд этар экан, Ўзбекистон Қўзғоғистон билан манфаатли алоқаларни юксак даражада қадрлашни, Марказий Осиёдаги муҳим ва йирик шерик бўлган ушбу мамлакат билан муносабатларни ривожлантиришга алоҳида эътибор берилётганлигини таъкидлади. Нурсултон Назарбоев юқори мартабали

мехмонни кутлар экан, бу борада Қўзғоғистон томони Ўзбекистон билан ҳамкорлик эканлигини эътироф этди.

Ислам Каримов минтақада хавфсизликни таъминлашга доир масалалар хусусида гапирар экан, бу борада Ўзбекистон ва Қўзғоғистон зиммасига муайян сабабларга қўра катта масъулият юқланганлигини таъкидлаб, Ўзбекистон бу ишда ҳамisha Қўзғоғистон билан яқиндан ҳамкорлик тарафдори эканлигини алоҳида қайд этди.

Тарихга назар ташласак, ўзбек ва қозоқ халқлари ўртасидаги ҳамкорлик алоқалари олис мезгилга бориб тақалади. Ери бир-бирига туташ, тили ва дини бир, урф-одатлари, турмуш тарзи ўзаро муштарак бу халқлар ҳамма замонларда ҳам бир-бирларига елкадош бўлиб яшаган, яхши-ёмон кўнларда бир-бирларини қўллаб-қувватлашган. Бу алоқа-

лар собиқ тузум таназзулидан кейин янгича маъно кашф этди десак, хато бўлмайди. Чунинчи, бугун мамлакатимизда қозоғистонлик сармоядорлар иштирокида ташкил этилган 167 корхона ҳамда 54 фирма ва компания фаолият юритмоқда. Қўзғоғистон Тараққиёт банки Ўзбекистонда ўз ваколатхонасини очган. Қўшни мамлакатда эса ўзбекистонлик сармоядорлар билан биргаликда тузилган 94 корхона мавжуд. Музокаралар чоғи ҳар иккала давлат раҳбарлари ҳамкорлик алоқаларини янада кенгайтириш, бу борадаги мавжуд имкониятлардан унумли фойдаланиш зарурлигини таъкидлаб ўтдилар.

Икки томонлама маданий алоқалар тўғрисида сўз кетганда, илм-фан, таълим, маданият ва санъат, соғлиқни сақлаш, сайёҳлик ва спорт соҳаларида ижобий ўзгаришлар кўзга ташланмоқда. Икки халқ санъаткорлари, ижодкор зиёлиларнинг ўзаро алоқалари йил сайин кенгайтириб бораётган. Музокаралар чоғи 2006 — 2008 йилларга мўлжалланган маданий-гуманитар ҳамкорлик дастури ижросининг бориши қўриб чиқилди ва бу йўналишдаги ҳамкорликни янада фаоллаштиришга келишиб олинди.

Давлатимиз раҳбарининг бу ташрифи Ўзбекистон ва Қўзғоғистон ўртасидаги икки томонлама манфаатли ҳамкорлик алоқаларига янги шиддат бахш этиши шубҳасиздир.

Р.ШАГАЕВ (ЎЗА) олган сурат.

КИНО САНЪАТИ БАЙРАМИ

Қашқадарё вилоятида бўлиб ўтаётган "Ўзбек миллий кино санъати кунлари" қатнашчилари 22 апрел куни вилоят жамоатчилиги томонидан тантанали кутиб олинди. Пойтахтдан ташриф бурюрган таниқли кино арбоблари, иқтидорли ёш актёрлар ва режиссёрлар дастлаб Қарши шаҳрида Президентимиз ташаббуси билан барпо этилган "Эл-юрт таянчи" бадий обидасига гуллар қўйдилар.

Анжуманинг тантанали очилиш маросими Қарши давлат университетининг Ёшлар марказида бошланди. Вилоят ҳокими Нуриддин Зайноев, "Ўзбеккино" миллий агентлиги раҳбари Аъзам Исҳоқов миллий кино санъатининг муносиблигини кино санъати байрами билан самимий кутладилар. Экран усталарининг бу учрашувга катта таъриғарлик қўришганини намойиш этиш учун тақдир этилган янги асарлар орқалигина эмас, айни чоғда, қашқадарёликлар хузурига ташриф бурюрган, учрашув ва мулоқотларда фаол қатнашаватган машҳур кино арбоблари мисолида ҳам қўриш мумкин эди.

Кўхна Шахрисабздаги улғу қадамжолар зиёрати, вилоят марказидаги "Нурафшон" кинотеатри, Шўртан газ-кимё мажмуаси, Муборак нефт-газ унитар корхонаси, Китоб шаҳридаги "Умид" маданият ва санъат саройи, Қарши банк коллежи ва бошқа меҳнат жамоаларида, талабалар ва ўқувчи-ёшлар хузурида бўлиб ўтган сермазмун учрашувларда кинотомошбинлар эътиромига сазовор бўлган машҳур кино ва театр актёрлари —

Ўзбекистон халқ артистлари Ёдгор Саъдиев, Санъат Девоннов, Ўзбекистон Республикасида хизмат қўрсатган артистлар Гулчехра Саъдуллаева, Фарход Абдуллаев, таниқли киноактриса Элмира Раҳимжонова ва бошқа санъаткорлар широк этилиб, мухлисларнинг кино санъати муаммоларига доир саволларига жавоб бердилар ҳамда ўзбек миллий киносининг бугунги тараққиёт йўллари ҳақида фикр юритдилар.

Вилоят шаҳар ва туманларида ўзбек миллий кино санъати кунлари давом этмоқда.

Янаётган санъатлар

Муҳаммад ЮСУФ, Ўзбекистон халқ шоири

ХАЛҚОНА

Қиз деганинг кўкси тўла ўй бўлади, Йигит бир кун етилиб буй бўлади, Бир тандир нон ўртада, бир коса сув, Унта ўзбек йиғилса — тўй бўлади...

Рўёбларга чиқади ширин тушлар, Келинчақнинг эндиан кўёб ушлар... Бешикларни бўшаптиб бир-бирига, Туглади Тўмарис, Алпомчилар.

Суюнгандан оналар кўзида ёш, Отлар юзюда порлар кўёш, Набиралар тўлади ҳовилларга, Бари бир хил — қорасочу қорақош.

Бола гапин ёқтирмас қайтганини, Бизда бола қўллар айтганини, Майли, содиқ ўсса бас, юртга у Бошларига кўтариб Ватанини...

Дабдабасиз даврада нур бўлади, Кўёб — тўра, келинчақ — хур бўлади. Қайда ялла янграса, келаверинг, Ўзбегимнинг тўйлари зўр бўлади.

ТАСВИРИЙ САНЪАТ ҲАФТАЛИГИ

Сўнги йилларда Ўзбекистон Бадий академияси томонидан ўтказилаётган турли танловлар, фестиваллар ва тадбирлар мутахассислар ва санъат ихлосмандларининг эътирофларига сазовор бўлиб, ўзбек рассомлари, ҳайкалтарошлари, хусусан, ёшлар ижодининг кенг тарғиб этилишига катта ҳисса қўшмоқда. Хусусан, бу йил иккинчи марта ўтказилаётган истиқлол даврининг янги фестивали — Тасвирий санъат ҳафталиги ёшларнинг бадий дидини ўстириш ва маънавий дунёқарашини бойитишда муҳим аҳамият касб этиши, шубҳасиз.

Бадий кўргазмаларда томошабин фақат тайёр асарни қўриб завқ олади, — дейди Бадий академия раиси Т.Кўзиёв. — Базми холларда муаллифлар билан танишишлари мумкин. Тасвирий санъат ҳафталиги давомида эса одамлар ўзаро бевосита мулоқотда бўладилар, ижод жараёни устида учрашувлар ўтказилади. Миллий санъатимизнинг бой мероси, бугунги салоҳияти, муаммолари ва, энг асосийси, истиқлол йилларида етишиб келаётган ижодкорлар ҳақида тўла тасаввур ҳосил қилишимиз учун ҳам бу каби тадбирлар ниҳоятда муҳимдир.

Ҳафталик 21 апрел куни Бадий Кўргазмалар залида катта тантаналар билан очилди. Тадбир очилишида юртимизнинг таниқли мўйқалам усталаридан тортиб, коллеж-лицейларнинг талабалари, санъат ихлосмандлари қат-

нашдилар. Ёш дизайнерлар томонидан тайёрланган (раҳбар Х.Комиллова) бир-биридан гўзал миллий либослар намойиши, ёш иқтидорларнинг куй-қўшиқлари йилгиланларга хуш кайфият бағишлади. Санъат мухлислари очик ҳавода ижод қилаётган рассомлар ишини кузатдилар, кўргазма зали атрофида ташкил этилган рангтасвир асарлари, амалий санъат усталарининг, хунармандларнинг ишлари билан танишдилар. Айниқса, Кўргазмалар залининг 1-қаватида намойиш этилган Хоразм санъат асарлари кўргазмаси шинавандаларда катта қизиқиш уйғотди. "Истиқлол дари Хоразм санъати" (Анваров ва замонавийлик) деб номланган ушбу кўргазмада хоразмлик таниқли ижодкорлар билан бирга, Урганч дав-

лат университети талабаларининг ҳам асарлари намойиш этилди.

Бу йилги ҳафталикда Жанубий Кореядан ўн та рассом юртимиз рассомлари каторида ўз ижодий ишларини намойиш этдилар. "Илҳомлиниш" номли кўргазмадан Бадий академия тизимидаги ўқув муассасалари талаба, ўқувчилари ҳамда Бадий ижодкорлар уюшмаси аъзоларининг ишлари ўрин олган. Шуниси эътиборлики, ҳафталикнинг ҳар бир куни бирор мавзуга — хоразмлик санъат усталари ижодига, ёшларга, амалий ва миниатюра, ҳайкалтарошлик ва графика, рангтасвирга бағишланди. Тасвирий санъатимизнинг машҳур намояндлари ёш иқтидор эгалари учун маҳорат дарслари ташкил этдилар. Ҳар куни кечга яқин Марказий Кўргазма-

лар зали пештоқига ўрнатилган катта экранда жаҳон ва ўзбек тасвирий санъати намояндалари ҳақидаги ҳужжатли фильмлар намойиш қилинди. Етух ва ёш санъатшунослар замонавий санъатнинг долзарб масалалари ҳақида суҳбатлар ўтказдилар. Бугун тадбирнинг тантанали ёпилиши бўлиб ўтади. Фаол қатнашчилар диплом ва совринлар билан тақдирландилар.

Г.УМАРОВА

ЕВРОПА КИНОСИ КУНЛАРИ

Бугун пойтахтимиздаги Кино музейида режиссёр Кристиан Вагнернинг "Уруш фарзанди" фильми билан ўн кун давомида кино санъати мухлислари диққатини тортиб турган Европа киноси фестивали ниҳоясида етади. "Замонавий Европа кино санъатининг энг сара филмлари намойиш

этилган бу анжуман Германия кинематографчилари асарлари билан очилгани ҳамда ёпилаётганидан турлигина кўтарилди, — дейди Тошкентдаги Гёте институти директори Кристиан Гюнтер. — Бу сафарги анжуманда қўллаб мамлакатлар иштинроқ этиб, филмлар сифати ҳам, то-

мошабинлар сони ҳам ортгани эътиборга лойик. Ишланиш услуби, материалнинг ёритилиши жиҳатидан турлигина бўлган бу филмлар ўзбекистонлик талабачан томошабинлар томонидан самимий кутиб олинди.

Ф.ФАХРУДИНОВА

НИҲОЛ — 2008

Мана бир неча йилдирки, юртимизнинг умидли ёш истеъодлари Президентимиз ташаббуси билан таъсис этилган "Ниҳол" мукофоти билан тақдирланиб келадилар. Шу кунга қадар совриндорлар сони саксон бештага етиб, улардан ўндан ортиги "Ўзбекистонда хизмат қўрсатган артист" унвонига сазовор бўлди.

Бу йил ҳам жойларда номзодларни ўрганиш, улар ўртасида тарғибот ва ташвиқот ишларини олиб бориш билан боғлиқ ишлар бошлаб юборилди. Мутахассислар жойларда хизмат сафарларига таъйиғарлик ишларининг бориши билан яқиндан танишмоқдалар. Мана шундай учрашувлар чо-

ғида қўллаб ижодкор ёшлар кашф этилди. Жумладан, Сурхондарё вилоятидан ўн беш, Қорақалпоғистон Республикасидадан ўн етти, Самарқанд вилоятидан 20 дан зиёд ёшлар туман-шаҳар саралаш босқичида қатнашиш учун тавсия этилди. Танловнинг биринчи босқичи шу йилнинг 15 апрелидан 15 майгача барча туман ва шаҳарларда ўтказилади, унинг натижалари асосида ҳар бир йўналишда биттадан номзод Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар комиссияларига тавсия этилади.

Иккинчи босқичда (15 майдан 15 июнгача) номзодлар республика босқичи учун саралаш олинадилар.

М.КАРИМОВА, Х.БУРҲОНОВ

ЗАМИН ДА ЯШАЙМИЗ — НИ ЙИЛАЙМИЗ!

22 апрел куни Тошкентдаги Миллий матбуот марказида Умумжаҳон Ер кўнига бағишланган матбуот анжумани бўлиб ўтди. Ўзбекистон Республикаси Табиғатни муҳофаза қилиш қўмитаси, Марказий Осиё минтақавий экологик марказининг республика ваколат-

хонаси, Нодавлат ва нотижорат ташкилотлар экофоруми ҳамда Мустанил босма оммавий ахборот воситалари ва ахборот агентликлари қўллаб-қувватлаш жамоат фонди томонидан ташкил этилган анжуман қатнашчилари бутун инсоният ҳамда буюк цивилизация-

ларнинг яқка-ёлғиз бешиги бўлган она заминимиз, унинг иқлими бугун глобал экологик муаммоларга юзмаюз келаватганига эътиборни жалб этдилар.

Табиғий ўрмонларнинг келиши ҳамда турли ёгинлар боис уларнинг майдони тобора камайиб бораётгани, яйловларнинг ҳаддан зиёд эксплуатация қилиниши ва ботқоққа айланиши, унумдор ерлар чўлга айланаётгани ва шўр босаватгани, шаҳарсозлик ва йўлсозлик қурилиши ҳамда сугурма деҳқончилик майдонларининг кенгайиши, саноат чиқиндиларининг кўпайиб бораётгани ҳамки инсониятнинг тирикчилик манбаи бўлган она еримиз кўксиде жароҳатлар кўпайишига олиб келмоқда.

ЮНЕСКОнинг республикаимиздаги ваколатхонаси маслаҳатчиси, академик Абдуқодир Эргашев шу хусусда фикр юритаётган, халқимизнинг "Эрини йўқотган ўн йил

ийглайди, ерини йўқотган минг йил" деган ибратли нақлини эслатиб ўтди. Бу борада ўзқ ва яқин атамизнинг аччиқ хатоларидан қатъан сабоқ олиш ҳам мумкин. Масалан, қадимги Бобил ўнлаб катта урушларда қўшни давлатлар лашкарлари хуружини қайтаришга, ҳар гал вайронлар узра қаддини тиклашга мўяссар бўлган. Бироқ ерсуви, зироатчилигини бошқариш вазифасини ўзга ерликлар ихтиёрига топшириш туфайли атиги ўн-ўн беш йилдаёқ инқирозга юз тутгани тарихдан маълум. Ушундан Евфрат дарёсидан дуч келган томонга турли каналлар чиқарилиши оқибатида Месопотамиядаги унумдор ерларни бутунлай шўр босиб кетди, ҳатто қудуқлар суви ҳам захар-заққумга айланади. Ненен урушлар захмидан омон чиққан Бобил экологик фалокатдан сўнг ўзини ўнглай олмади.

Давоми иккинчи бетда.

"АСАКАБАНК":

ишонч, унум, даромад!

"ҒАЛЛАБАНК":

сиздан ҳаракат, биздан баракан!

СИЧҚОНЛАРНИНГ НОШУД ШОИРЛАРГА МАКТУБИ

Биз учун ҳам китоб ёзинг, Имилмай шитиб ёзинг.
Мой шимдинг бўёнга, Кўйиб беринг бу ёнга.

ҚАЛАМНИНГ ЗУДДИРАЛ РУЧКАГА МАКТУБИ

Ҳасадим келар сенга, Ҳали узоқ ашайсан. Сиеҳинг тугаб қолса, Янгисини ясайсан.

АНТИКА МАКТУБЛАР

АНВАР ОБИДЖОН ОҲАНГИДА

Ҳар кун беришиб азоб, Тиг торлар бўйинига.

ОҚ-ҚОРА ТЕЛЕВИЗОРНИНГ РАНГЛИ ТЕЛЕВИЗОРГА МАКТУБИ

Сен келдинг-у эҳ, эҳиз Оромимиз бузилди, Қолиб кетдик эгасиз, Симларимиз узилди.

РАКЕТАНИНГ САМОЛЁТГА МАКТУБИ

Осмодами, кўкдаи, Бўлсан ҳамки қайда сан,

Ўзим ўқийман

Бир кун эмас, бир кунни Яна Ерга қайтасан.

ЗАНГЛАГАН МИХНИНГ ШИҚОЯТИ

Тушиб қолиб ногаҳон Ландавурнинг қўлидан, Бир йилдири, мен ҳамон Катта шаҳар йўлида.

ОЛАҲАККАНИНГ ШИҚОЯТИ

Одамларнинг одати Ўхшар қизиқ жумбоққа: Яқин йўлатишмайди Ўзим эккан ёнғоққа.

Худойберди КОМИЛОВ

РЎЗФОР БУЮМЛАРИНИНГ ЯНГИ КЕЛИН БИЛАН ТАНИШУВИ

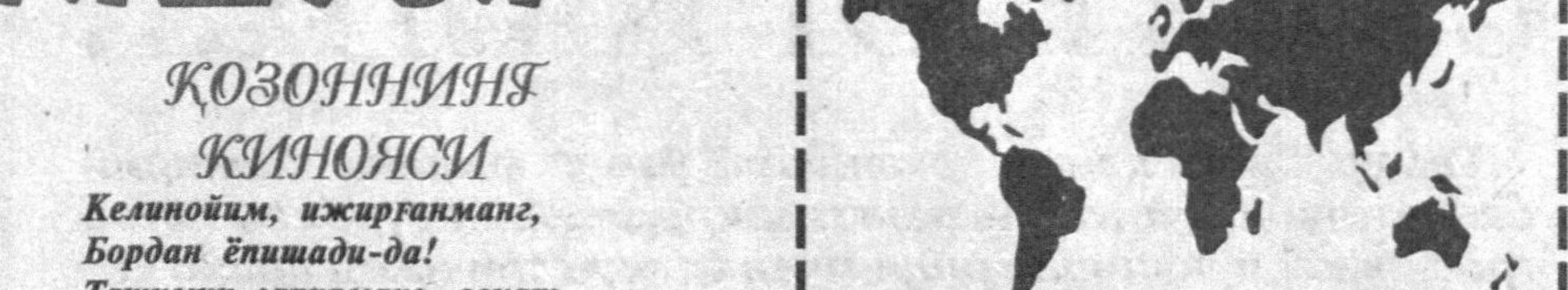
Шавкат МУЗАФФАР чизган сурат.

Козончанин КИНОЯСИ
Келинойм, ижирганиман, Бордан эпиади-да!
Ташими гапирман, овқат Ичмади пишади-да!

МАМАТ ПОЛВОН НИМА ДЕЙДИ?

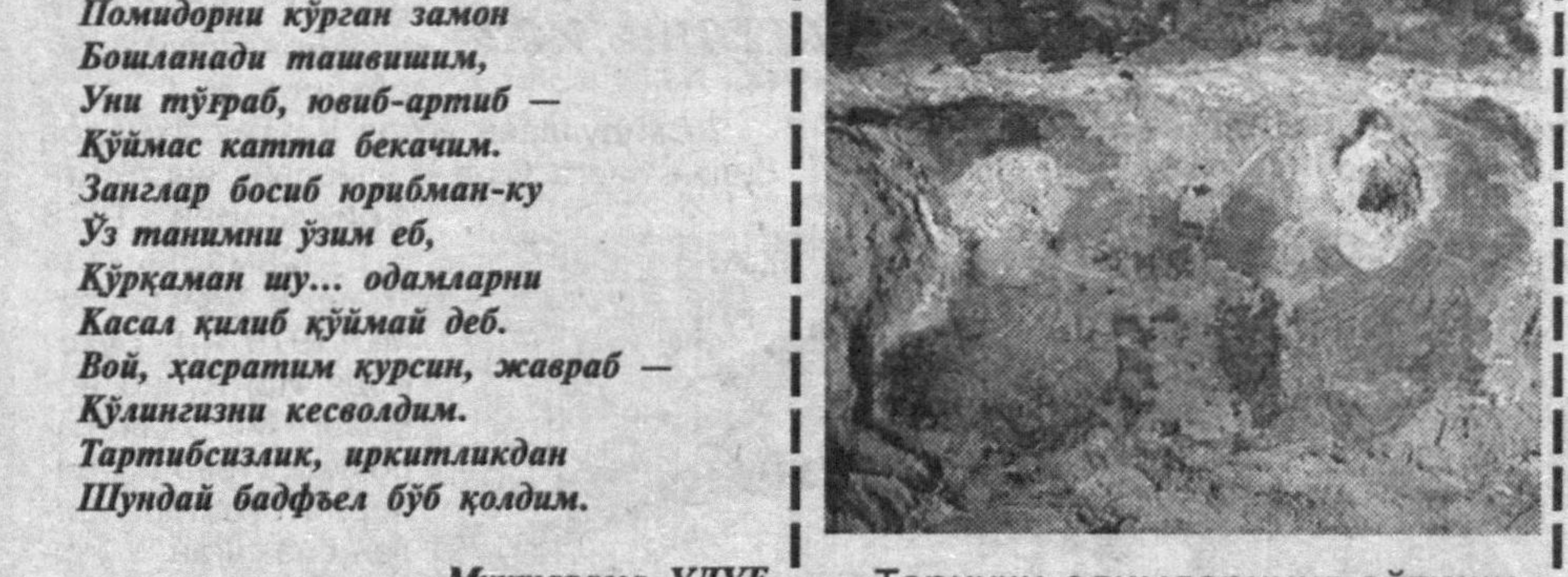
Мамат полвон ҳеч нима демайди. Жим ўтиради. Даврадагилар бахшлашиб, ҳамма ўзиникини маъқуллаб, бир-бирларига гап бермай, ёқа бўғишиганида ҳам пинагини бузмай, дастурхондаги таомни паққос тушираверади.

Дунё — кенг...

БОМИЁН ҲАЗИНАСИ

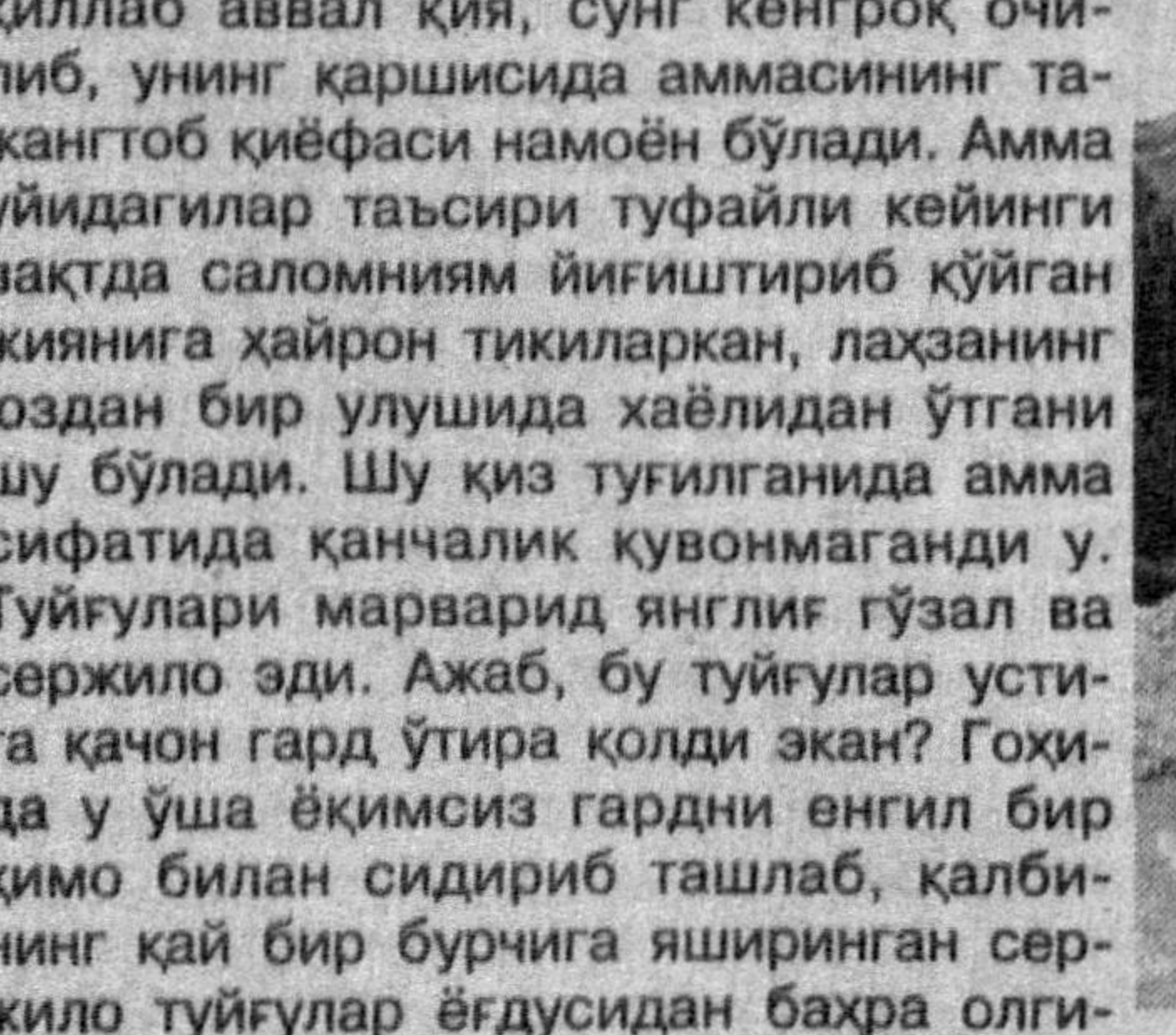
Афғонистоннинг Бомийён водийсидаги горлардан бирида дунё олимларини ҳайратга солган топилма аниқланди. Гап шундаки, гор деворларида чизилган гуллар ва нақшлар мойбўёқ билан бўялган экан.

Тарихчи олимларнинг айтишича, гордаги суратлар эрамининг V-VII асрларига тегишли экан. Ушбу колдикларни ўрганиш учун энг замонавий асбоб-ускуна ва технологиялар ёрдамида мутахассислар девордаги бўёқлар бир неча қатламдан иборатлигини аниқладилар.

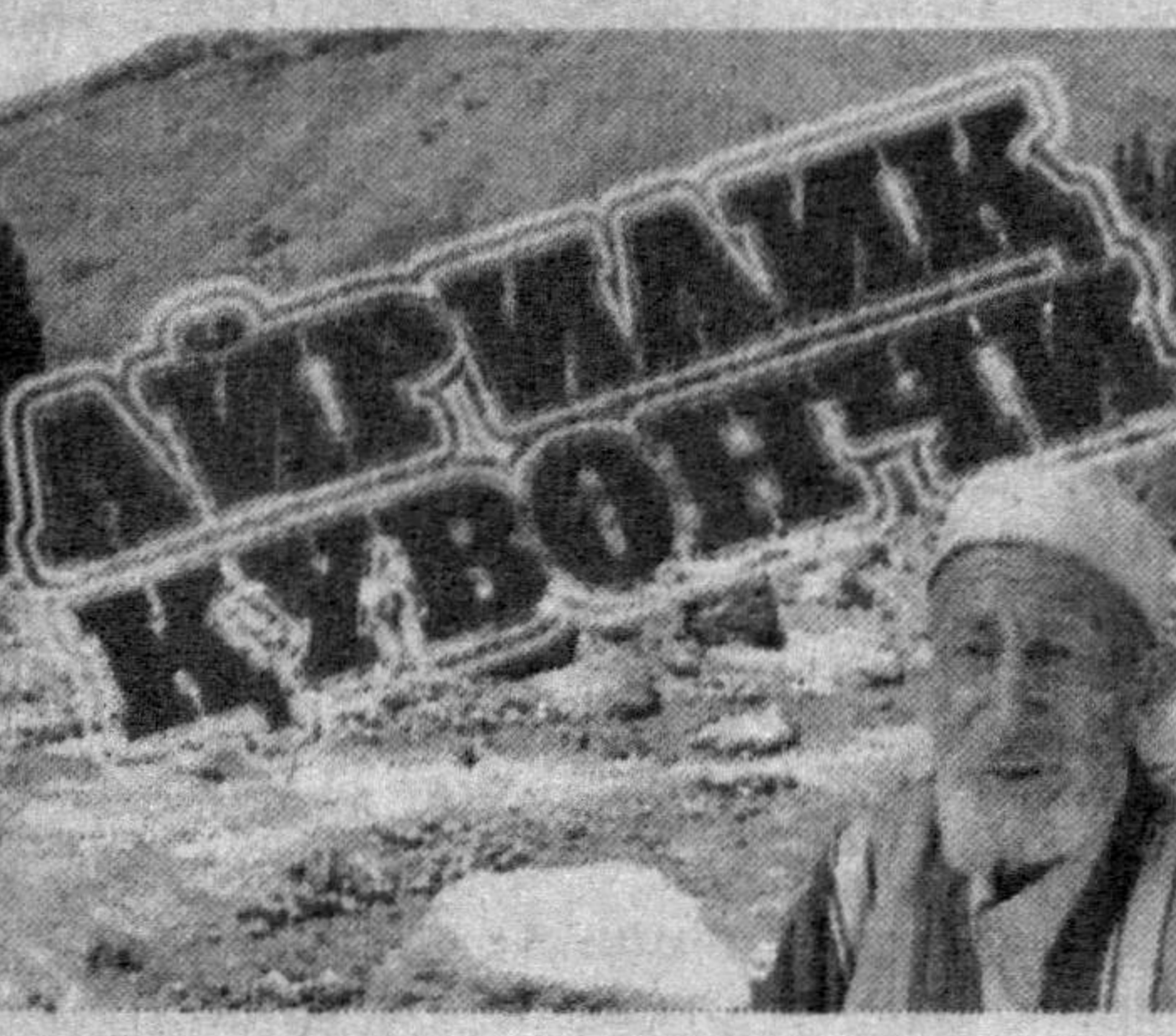
Бошланиши учинчи бетда.

Бир ўйи, нима гапигини билиш учун тоғасининг ўйига бормоқни хаёл қилди. Бирок энаси билан урушгил янгисини совуқ қарашларини кўз олдига келтириб, бу ниятидан қайтди.

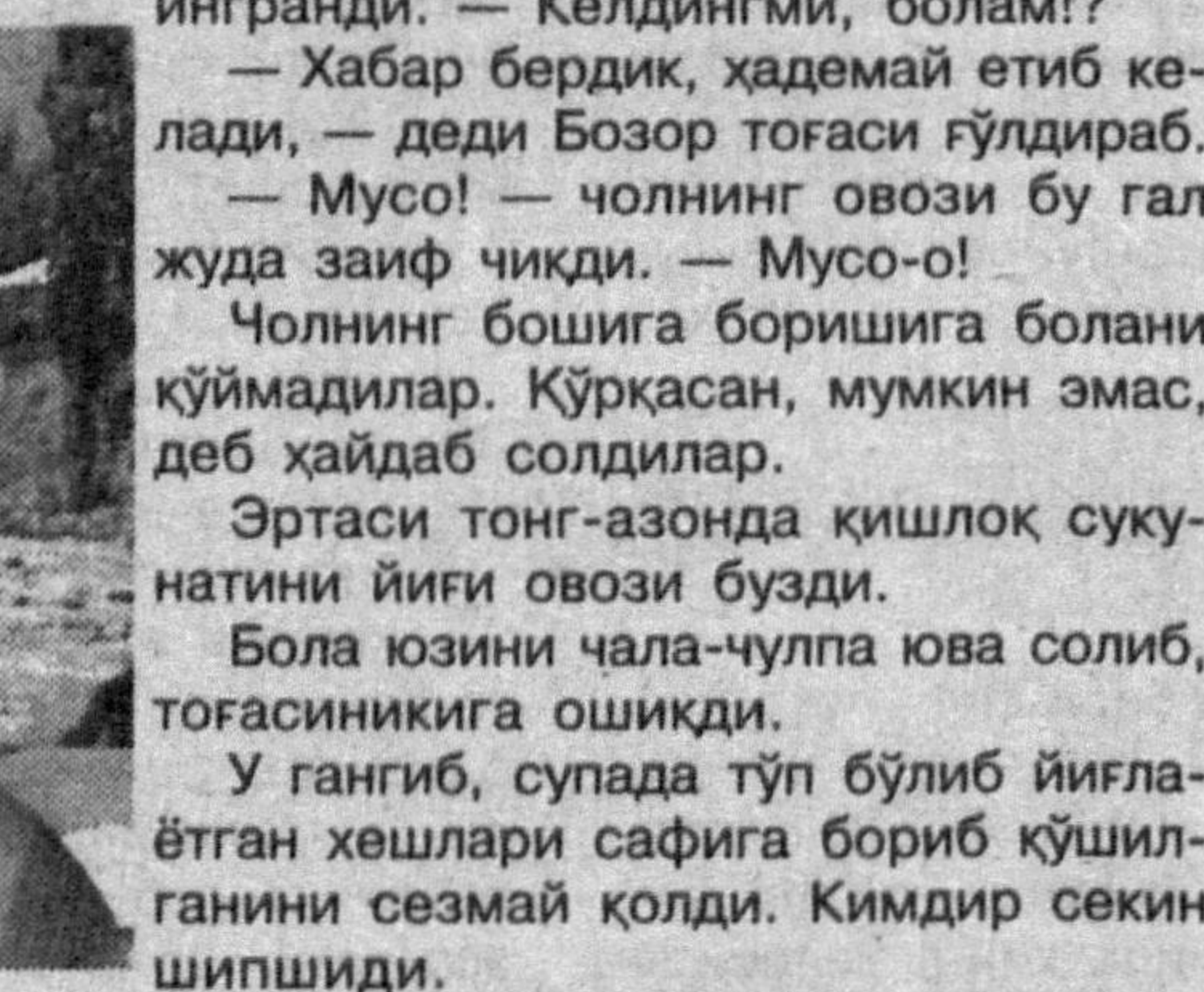
Хавлини чолнинг жонсарак овози бўлади. — Анову келайтган Мусо тоғанг эмасми? — Йўқ, Қаландар амаки, — дейди бола ва ҳар доимгидек изоҳ беради.

вал йўрғалаб, сўнг лўкиллаб чопиши қизиқ туолади. Унинг бу қадар ховлиқшидан юраги нимадир сезгандай бўлади. Ва беҳтиёр бобосининг кечаги гапларини эслайди.

Чолнинг хеш-ақробалари-ю неваралари жуда кўплиги ўша кунни билинди. Таёқ тутганлар сөрбоблигидан супада жой этишмайди. Қисқаси, кенг ховлининг дегарли чорак қисмини таёқ тутганлар эгалади.

юмушга буюради. — Кўп бидилламай, бор, молларга қара! Бу сафар бола ҳеч нарсани ўйлаб ўтирмади. Энаси гавдасига мос бўлмаган лўкиллашда дараклар ортида кўздан ғойиб бўлиши билан овғини кўлига олди.

Чолнинг бошига боришига болани кўймадилар. Кўрсанан, мумкин эмас, деб ҳайдаб солдилар. Эртаси тонг-азонда қишлоқ сукунатини йиғи овози буади.

ОШ ЕГИСИ КЕЛГАН ОДАМ...

Инсонларга қанот ўрнида тафаккур берилган. Табиатнинг ўзи — ибрат китоби. Хира ойна кўнглини ҳам хира қилади. Шомга ишонма — тонгга ишон.

МУАССИСЛАР: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАДАНИЯТ ВА СПОРТ ИШЛАРИ ВАЗИРЛИГИ, ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАР УЮШМАСИ

O'zbekiston adabiyoti va san'ati
Манзилимиз: Тошкент — 700083, Матбуотчилар кўчаси, 32
Қабулхона — 233-52-91
Электрон манзилимиз: uzasziyoti@list.ru

Бош муҳаррир Аҳмадjon МЕЛИБОЕВ
«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмаҳонаси.
Босишга топшириш вақти — 20.00. Босишга топширилди — 20.20.

ЖУМА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ. СОТУВДА НАРХИ ЭРКИН